

1771.10
72.
A8
DISSERTATIO INAUGVRALIS IVRIDICA

DE
FINIVM REGVNDORVM
IVDICIO.

QVAM
DIVINA FAVENTE GRATIA
EX DECRETO ILLVSTRIS IVRECONSVLTORVM
ORDINIS
SINE PRAESIDE
PRO GRADV DOCTORIS
IN VTROQVE IVRE LEGITIME CONSEQVENDO
PVBLICO ERVDITORVM EXAMINI
IN AVDITORIO IVRIDICO COLLEGII ANSELMINI

DIE XIV. OCTOBR. MDCCLXXI.

SVBMITTET

A V C T O R

HERMANNVS PAVLVS ZIEGLERVS

ERFVRTENSIS.

ERFORDIAE,

TYPIS HENR. RVDOLPH. NONNIÏ, ACAD. TYPOGR.

75.

DISSERTATIO IN UNIVERSALIS IURIDICA

DE
FINIVM REGVNDORVM
IYDICIO.

AVVA
FINIVM RAVENTE GRATTIA
EX BEGRETTO IIVRSIVS IYREGONSVIVORVM
GRATIA

SINE PRAESIDE
PRO GRADY DOCTORIS
IN VTROQUE IURE LEGITIME CONSORTIO
PABLICO EXVIVITORYM EXAMINI
IN AVDITORIO IYRIDICO COLLEGI AVSEMIMI

AVCTOR
HERMANNVS PAVLVS SIEGLERVS
DIE IYR. DOCTOR, MDCCCLXXI
AVMPTIT

ERRATA
TYPVS HERR. RVDOLPH. NOMB. VAV. TIVCIV

VIRIS ILLUSTRIBVS, MAGNIFICIS,
EXCELLENTISSIMIS, CONSVLTISSIMIS,
AMPLISSIMIS,

DN. ERNEST. GVILIELM.
STRECKER, ICTO.

CIVITAT. ERFORDIENS. PRAETORI, ELECTORALIS
REGIMINIS CONSILIARIO PRAESVLI, REL.

DN. PETRO HENRICO
HEILAND,

CONSILIARIO REGIMINIS, SENATVSQVE ERFORDIENSIS

CONSVLI SVPREMO.

DN. IOANNE CHRISTO-
PHORO SPITZ, ICTO.

CONSILIARIO REGIM. FACVLT. IVRIDICAE ADSESSORI,

SENATVSQVE ERFORD. CONSVLI

SVPREMO.

DN. BERN. ALEXAN-
DRO STRECKER, ICTO.

CONSILIARIO REGIM. CIVITATISQVE ERFORDIENSIS

CONSVLI PRIMARIO.

DN. IOANNE HENRICO
GENAV,

ELECTORALIS REGIMINIS CONSILIARIO.

PATRONIS ATQVE FAVORIBVS
AD CINERES VSQVE PIE COLENDIS,
VENERANDIS &c. &c.

DISSERTATIONEM HANCCE INAUGVRALEM,
PRIMITIARVM STVDIORVM SVORVM
AD INSTAR

SUBMISSE VOVET,
SACRAMQUE IVBET ESSE,
ET STUDIA, SVAQVE OMNIA VLTERIORI
PATROCINIO ATQVE FAVORI
COMMENTAT

HERMANNVS PAVLVS ZIEGLERVS,

PRAENOBILI AC DOCTISSIMO DOMINO

HUIUS DISSERTATIONIS

AUCTORI

AMICO AESTVMATISSIMO

S. P. D.

IO. IVSTINVS WEISSMANTEL,

I. V. D. ET P. P.

Nosti, AMICE AESTVMATISSIME, quod salutem publicam,
legem nostram supremam, si ad conatum haud procedat me-
ditatio indefessa, si non humanae societati, sed nobis tantum natos
esse, ex vita semper contemplatiua demonstramus, ne adlectari qui-
dem possit. Hoc ipsum igitur, cum sit causa praesentium speci-
minum TVORVM, omni applausu digna reddit illa; & cum dexte-
ritas

ritas virtusque, TVA, plus vna vice innotuerit mihi, non dubito
quin labores TVI, proprio Marte suscepti, eruditorum applausus
reportent, largamque honoris messem, praemiaque opima exinde
TIBI augurare queo. Ceterum sincero animi, TIBI deditissimi ad-
fectu, TIBI apprecor, vt in omnibus TVIS prosperrimis successi-
bus in posterum fruaris, & vt in reipublicae iustitiaeque emolumentum,
ad honores proucharis dignissimos; cumque de TVA erga
me voluntate in posterum non dubitem, a me vt omnia officia ex-
pectes, quae ab homine amicissimo expectari possunt, TE etiam at-
que etiam oro. Vale.

Q. D. B. V.
DISSERTATIO INAUGVRALIS IVRIDICA
DE
FINIVM REGVNDORVM
IVDICIO.

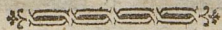
*Est modus in rebus, sunt certi denique fines:
Quos ultra, citraque nequit confisere rectum.*

HORAT.

CONSPECTVS.

- §. I. **P**rooemium.
Iudicium Finium Regundorum pertinet ad iudicia diuisoria, &
- §. II. horum iudiciorum fundamentum,
- §. III. quid, si vnus rem communem possederit?
- §. IV. quid in hac diss. proprie tractaturi simus,
- §. V. Finium definitio, & quo modo confundi possint.
- §. VI. In hoc iudicio praesupponitur confusionis existentia & possibilitas.
- §. VII. Quando haec actio concedatur,
- §. VIII. Quibus concedatur &
- §. IX. contra quos:

§. X.

- §. X. Hoc iudicium est duplex & quare?
§. XI. Lex principalis confusionem tollendi.
§. XII. XIII. Fines regere quid, & quomodo?
§. XIV. XV. XVI. XVII. Iudex quis hodie esse possit in hoc iudicio, & quidei obseruandum.
§. XVIII. Fines novos quando constituere liceat!
§. XIX. Quis Mensori debeat soluere mercedem!
§. XX XXI. Fructus, quales & quando restituantur?
§. XXII. de pœnis Romanorum in confusionem finium,
§. XXIII de pœnis quæ hodie infliguntur,
§. XXIV. XXV. quando huic actioni prescribatur.

PROOEMIUM.

circumspicienti mihi, quam nam differendi materiam defumerem, inter reliquas, quæ obuenerunt, illa tandem aptissima mihi multis ex causis uisâ fuit, quæ finium regundorum iudicium pertractat. Venerandissimus enim Pater pro dissertationis doctissimæ suæ, quam Argentorati *ao. cccccxxvii.* sine Præside defendit, obiecto habuit materiam illam, quæ de *Arbitris compromissariis* (*Schieds-Richtern*) agit. In hac autem differentiam inter arbitros illos, qui a Iudice, & illos qui a priuato constituuntur, solide monstrauit. Horum, scilicet priuatorum, iterum duo genera esse docet; alii enim ex juris dispositione, alii ex voluntate partium libera creantur. Et quidem posterioris generis arbitri, in pronunciando sententiam, vel aliqualem juris obseruant ordinem, vel non. Quum uero in pertractanda nostra materia quoque sermo sit de arbitris, quos

certo respectu voluntarios, alio necessarios, (quique etiam ordinem juris juxta principia justitiae atque iniustitiae observare tenentur,) dixeris; sufficientem mihi causam, hanc omnibus aliis preferendi materiam subflore, existimo. Me saltem non omni penitus destituti ratione in eligendo hoc argumento, æquus quisque arbiter facile largietur.

§. I.

Pertinet autem iudicium & actio finium regundorum, ad iudicia diuisoria, atque primum inter ea obtinet locum. *IUDICIA DIVISORIA sunt illa, in quibus ad diuisionem rei habitus communis agitur.*

§. II.

Principale itaque fundamentum harum actionum, nititur in communiōne, quæ circa bona de quibus sermonem facimus, vique huc extitit.

Quum vero ad continuandam hanc communiōnem nemo iniustus possit adstringi, (a) siquidem rara plerumque est concordia inter eos, qui rem tanquam communem possident, & sæpius, imo sæpissime indomitæ solent esse turbationes & rixæ illorum, præsertim, quando de re meo & re tuo venit sermo; Prætor ad evitandas & auertendas huiusmodi rixas (b) (quas in maiorem calamitatem non raro increfcere videmus, quum iracundiam hominis nullos dignoscere limites frenaque recusare & mordere, quotidiana nos doceat experientia), juris naturalis æquitate conuictus, ad diuidendas res communes actionem concessit, quæ vel confusiōnem finium, vel hereditatem (c), vel denique rem singularem (d) quendam respicit.

(a) L. 5 C. communi diuidendo.

(b) quæ præterea etiam malum administrationis exitum produciunt.

(c) scil.

(c) scil. pluribus collectivè delatam.

(d) hac vero non pertinent debita activa, quippe quæ ipso jure sunt divisa.

§. III.

Interdum vero fieri quoque potest, ut vnus ex condominis, per tempus quoddam, rem communem administraverit solus, cæteris absentibus vel etiam præsentibus, ideoque tamquam administrator rei alienæ, ex suo etiam facto obligatus sit; quo casu administrationis suæ rationes ut reddat, deque damnis respondeat, a condominis potest cogi. Itaque præter jus reale, quod in judiciis divisoriiis persequimur, etiam personales præstationes, quæ rationum redditionem, refarcitionem damni, acceptorumque fructuum restitutionem respiciunt, urgere possumus. Unde & hæc iudicia *mista* vocant, (e).

(e) L. 1. h. t. L. 22. §. 4. famil. ercisc. L. 1. comm. diuid.

Hæc omnia vberius exponam infra.

§. IV.

Sed quum de FINIBVS REGVNDIS agere nobis mens sit, diuersitatem fundamenti & actionis reliquorum mediocum a communi recedendi, amplius disquirere, instituti nostri rationem esse non existimamus. Ad finem igitur nostrum reuerti, & hic fines quid sint, ante omnia demonstrare, necessum habemus.

§. V.

Sunt autem FINES nihil aliud, quam *extrema latera, quibus spatium, circa quod jus nobis quoddam competit, determinatur.* Quum vero sæpius, tam vicinorum nostrorum iniquitate, quam etiam alia ratione v. g. aquarum iniuria fieri soleat, ut huiusmodi confundantur fines, & tamen vniuscuiusque intersit, integra sua possidere bona, nullum aliud refugium est, quam *actio FINIVM REGVN-*

DORVM (f), qua agimus ad id, vt confusio tollatur, & damnum ex confusione datum refarciatur.

(f) quæ & finalis questio & finale iurgium vocatur. L. II. h. t. L. 4. §. 6. C. h. t.

§. VI.

Ex definitione huius actionis prono alueo fluit, confusio finium existentiam esse præsupponendam, alias enim si vlla confusio vel non adest, vel ex rerum circumstantiis, (aut ex legis dispositione,) adesse non potest, iudicium finium regundorum non habet locum, eiusque cessat actio.

§. VII.

Datur ergo hæc actio iis tantum, qui prædia habent confinia & quidem rustica, in vrbaniis vero non inuenit locum (g), quippe quæ parietibus satis distinguuntur (h). Sed hic bene distinguendum venit, vtrum per flumen, vel riuum, vel viam a se inuicem separentur prædia. Si flumen intercedat, huius actionis efficaciam peremptam esse omnino puta (i), non æque si riuus interfluit (l), huius enim alueus quum facile possit mutari, facillime quoque fines confundi & collidi possunt. Si vero via illa discernit, & vicinus v. c. fossam fadiendo impedit, quo minus per illam vehi possit, & propter ea in meum fundum vehatur, non hæc (m), sed alia, scil. viæ receptæ (n), actio locum habet.

(g) L. 2. L. 4. §. 10. h. t. OETTINGER Lib. 2. Cap. 8. no. 1.

(h) L. 4. §. 10. h. t.

(i) L. 4. §. 11. L. 5. h. t. quæ LL. addita sequenti *Sta.* affatum monstrant, quando huic actioni locus fit, nec ne.

(l) L. 6. h. t.

(m) L. 4. §. 11. h. t.

(n) L. *fin.* C. de via publica.

§. VIII.

§. VIII.

Rite autem instituitur hæc actio

A.) non solum a dominis directis (o) jure domini, sed etiam aliis vtiliter (p) competit, qui non proprietatis, sed aliud jus in re habent, veluti usufructuario & creditori hypothecario (q), emphyteia & vasallo (r), & quidem non ad fundorum tantummodo, sed ad adhærentium quoque v. g. jurisdictionis distinctionem, impenfarum & fructuum post litem contestatam perceptio- rum computationem (s), eiusque, quod interest, præstati- onem (t).

(o) dominium tamen Actor & hic probare non tenetur, etiam pe- tente Reo, si modo fundum possidet, cum quilibet possessor præ- sumptionem justæ possessionis, præ se ferat, & in dubio etiam pro illo pronuncietur. §. 5. I. de interdicit. SCHNEID. de act. fin. reg. no. 6.

(p) vtiliter eam quoque institui hodie observavit, quando limites jurisdictionum & Imperii dirimendi sint, EVSIVS ad L. 1. h. r. no. 5.

Præterea etiam vtiliter hæc actio competit, quando in vrbe de hor- torum latitudine controuertitur L. 4. §. 10. h. r.

(q) L. 4. §. 10. h. r. SCHNEID. de act. fin. reg. no. 6.

(r) II. Feud. 8. §. Rei autem: de inuest. de re alien. fact. eod. 43. de controu. intervall. & alium de benef.

(s) L. 4. §. 2. h. r. infr. §. diff. 21.

(t) L. 4 §. 1. h. r. SCHNEID. l. c. no. 7.

Obs. Nullo autem modo conceditur hæc actio sociis contra se inuicem.

§. IX.

B.) Etiam instituitur actio hæc contra omnes, qui fines agrorum confusos, vel etiam malitiose turbatos tenent. Nec interest, vtrum plures contra vnum, an vnus contra reliquos, hanc actio- nem instituere velit (v), quamuis hic etiam minimam partem bono-

honorum communium possideat, reliqui tamen hoc iudicium elidere non possunt. Contra tertium vero, qui facto suo illicito v. g. *limites ericiendo* fines turbare conatus, hæc actio non datur (x), sed criminalis, quæ etiam datur contra confinem, qui dolose terminos mouit (z).

(v) L. 4. §. 8. h. t.

(x) L. 1. & 2. h. t.

(z) L. 4. §. 4. OETTINGER *de iur. limit.* Cap. 8. no. 28. & Cap. 9. per tot.

§. X.

Ex iis quæ hæctenus tradidi, patet & facile potest conici, duplex esse hoc iudicium, quia vterque confinium & actoris & rei partes sustinere potest (aa), vterque etiam suos, quos prætendit fines probare tenetur (bb), (neutiquam vero dominium seu jus in re per §. VIII.) Interea autem is pro actore habetur, qui primum Indici libellum obtulit, & si de hoc non constet, forti committenda res est. (cc)

(aa) L. 10. h. t. & OETTINGER Lib. 2. Cap. 8. no. 6. qui no. 7. adeo dicit, illos iuramentum calumniæ dupliciter, scil. tanquam *Rei & Actoris* præstare debere; cuius autem dictionis nulla obferuantia est.

(bb) arg. L. 21. in fin. de probat. C. 3. X. de probat.

(cc) L. 13. & 14. de iudiciis OETTINGER l. c. no. 9.

§. XI.

Jam vero si iudicii huius originem, prouti par est, paullo altius inuestigamus; tunc præter Solonis legem, LLbus jam XII. tab. cautum fuisse legimus:

quod si iurgant adfines, finibus regvndis, prætor arbitros tres a dicitō (dd).

Quid

Quid quod! originem huius iudicii vetustissimam esse scimus, cum Numam Pompilium statim ab Vrbe condita, consecrato Deo Termino, iura finium religione quadam munivisse constet.

(dd) Cuius legis MARCIVS in comm. ad XII. tab. aliam nobis suppeditat formulam dicendo: *Si IURGANT VICANI, PRAETOR FINIBVS REGVNDIS ARBITROS TRIS DATO.* Et HOTOMANNVS sententiam huius L. hanc fuisse commemorat; vt, *si vicini inter se iurgant, finibus regundis, arbitros tres darent, eiusque totius rei ius, arbitriumque permitterent.* Caterum hoc loco inter verbum, *ad finis, confinis, vicani & vicinus* nullum plane dicerimca esse puta.

§. XII.

Modo commemorata L. decemviralis itaque de eo loquitur, quomodo iurgium sive actio haec finalis, per quasque personas, dirimenda & componenda sit. Dicit enim: *FINIBVS REGVNDIS, & hic quid REGERE denotet, prius adnotandum venit.* Est autem *REGERE FINES, confusionem, quae circa fines se exerit, tollere;* quod quidem ex definitione Iudicii Finium Regundorum per se patet; siquidem illud est *actio competens illi, cuius fines confusi sunt, adversus vicinum ad id, vt confusio per determinationem finium tollatur, & damnum confusione datum ex aequitate reparetur.*

§. XIII.

Ad finiendum vero iurgium inter vicinos, quod finium causa ortum sit, hoc iudicium (*per §. XI.*) arbitris committebatur, quorum lex nostra tres adhibere iubet (cc). Hic vero ternarius

B

nume-

numerus per L. *Mamiliam* postea in unitatem contractus est, ita ut unum sufficere statuerit, quodque Prætori etiam placuit (ff). Et ex hac mutatione primo intuitu jam apparet, irritam esse eorum sententiam, qui verbis adeo adhæserant, ut contenderent; necessarios fuisse tres, propterea, quod si duo forte tantum forent, maiora vota existere non possent, quæ tamen necessitas exigat ad diuidendam rem & proferendam sententiam (gg). Sed utrum res ita se habeat nec ne, paulo inferius quoque videndum.

(cc) L. 9. C. h. r. de LL. vocantur quoque *Aruales sodales* sive *Aruales Collegæ*, qui a ROMULO instituti, ideo aruales dicti fratres, quia sacra publica faciebant propterea, ut fruges ferrent arua. VARRO de *Ling. Lat. Cap. 15.* Quamuis igitur horum officium in eo potissimum erat positum, ut sacris suis fecunditatem messis procurarent, eos tamen de definiendis ac describendis terminis, qui apud veteres Romanos *sacri* habebantur, sententiam ferre debuisse, ex veteri glossa probat CUIACIUS L. 2. *Observ. c. 5.*

(ff) CICERO Lib. 1. de LL. conf. L. 44. de rec. arbitr. CUIACIUS Lib. 5. *Obs. 21.*

(gg) in reea videri potest MARCILIUS & RITTERSHVSIUS in *comm. ad LL. XII. tab.*

§. XIV.

Hodie quidem quilibet Iudex, qui de civilibus causis cognoscere potest, etiam de finibus iudicare omnino admittitur; verum non suo solum effato rem dirimere poterit, potius necesse est I, ut iudex ante omnia eo respiciat, an veteres fines terminique inuestigari queant,
an

an non. Qua de caussa inquirere debet sedulo, ane adsint monumenta & signa finalia certa quidem, quae agros confines a se inuicem separare polleant (hh). Sunt autem talia, *lapides oua*, vt dicunt, *habentes* (ii), *arbores, columna*, (Marksteine, Lochbäume, Baumsteine & apud Saxones, (Mahlsteine, Mahlbäume &c.) Et si quosdam iudex inuenisse putat fines, illos restituit, quatenus probari possunt (ll).

(hh) L. II. ff. h. t. & CALVINI *Lexicon* quod longum nobis tradidit Catalogam de iis rebus, per quas olim fines agrorum determinationem acceperunt, & MYNSINGER *Cent. 6. Obs. 25. seqq.*

(ii) *ie.* eiusmodi lapides, qui in imo habent quaedam signa, quae illos ab aliis fecernunt, ad quod praefertim opus esse contendunt 1) vt inferius iisdem lapis gaudeat signis, quibus supra 2) vt leptus sit gramine (begraset, beraset) & hoc quidem ideo, vt exinde possit perspici, vtrum jam longe aut non ita pridem ibi sit repositus. 3) vt oua habeat, *b. e.* tales res, quae a terra neque consumuntur, neque incrementum accipiunt *v. c. Carbones, Tegula, Testa &c.*

(ll) interdum quoque potest euenire, vt alter vicinorum asserere cupiat: se scire fines, tunc etiam indicere illos eum oportet, probatioque illi incumbit omnis, alter vero, nequidem exprimere eos tenetur.

§. XV.

Sed in hoc non Iudicis labor omnis quiescit, sed opus & necesse est, vt A) quoque inspiciat *Documenta maiorum*, eaque perscrutando videat, an in illis fines sint descripti, legitimoque modo constituti. Et si haec deficiant, tunc B) senes aduocare & audire testes omnino est permixsum, quamuis hi de auditu tantum deponere valeant

leant (mm). Tali enim in causa, ubi de re agitur, quam neque instrumentis probare possumus, nec eius originem & existentiam vita hominis attingit, testimonium de auditu sufficit.

(mm) WERNHER P. 4. Obs. 37.

§. XVI.

Quo magis vero, his omnibus deficientibus, satius elucescant omnia II, *inspectione oculari* (Besichtigung, Beaugsenshemigung) opus est, siquidem de confusione quidem finium, sed non de termino insimul constare possibile est. Hæc vero vel ad unius vel alterius partis instantiam, vel si periculum adsit, & vicini hostili manu forte contendere inceperint, a Iudice ex officio (nn) institui potest.

(nn) Quod quidem aliis in causis & casibus non simpliciter fieri licet, hic vero præter periculum, quod interuenit, interdum utilitas etiam suadet fieri; siquidem per inspectionem ocularem, litis ambiguitati optime præuenitur, & omnia magis elucescunt, (quapropter etiam apud veteres *JCos euidentiæ facti*, nomina-
ta,) eaque in posterum etiam utilitatem suam præbet,

§. XVII.

Quam ob rem ut exacte fiant omnia, Iudex adhibeat *testes & arte peritos*, quales sunt *agrimensores* (Untergänger, Stemscher,) (oo) qui nisi in officio sint recepti, antea jurejurando speciatim sunt adstringendi; minutiasque per illos obseruari curet
omnes,

omnes, in loco praesente. Præterea etiam *ichnographia* (*Ubriss*)
conficienda est, quam ad Acta deinde desumere, consilii semper,
necessitatis interdum est (pp).

(oo) in nostris territoriis decisa res est, siquidem hæc inuestigatio
finium, s. *ocularis inspectio*, quoad agros, qui ad *Municipes*
nostros pertinent (im *Weichbilde*), ab illis personis, quæ vulgo
das Hegemahl constituunt, eorumque *agrimensore* jurato, in
pagis vero durch die *Vormundschaft*, institui debet per Decre-
tum Regim. de ao. 1735. 1739. item de ao. 1746. vbi tamen
potestas illorum, eo restricta est, *vt tantum*, nisi partes excipiant
iuste, *inspiciant litigiosa loca & quomodo rem inuenerint, ad Acta*
reponant, nullo autem modo cognitionem rerum litigiosarum, earum-
que decisionem & executionem, sicut antea, sibi vindicent, potius se-
cundum instructionem der Zwenhermanns Cammer viuant.

(pp) *LVDOV. Proc. Civil. Cap. 22. §. 6. RVLAND de commiss. P. 2. Lib.*

C. 3. no. 1.
Hac enim deficiente, euenire potest, vt propter instructionem
processus deficientem, lis per *Judicis sententiam* finiri non
possit.

Obs. Necessario *ichnographiam* hancce requirit *R. I.* de ao, 1654.
§. 51.

§. XVIII.

Denique *III.* si de veteribus nullo modo constat finibus, licet
Judici, per *geometras & agrimensores* (qq) fines ponere novos, sua-
que tandem auctoritate, secundum *bonitatem & æquitatem* dirimere
litem, licet ob partis forte absentiam lis non contestata fuerit (rr).
Et, si forte propter loci inæqualitatem, vel propter veterum limi-
tum incertitudinem, fines commode dirigi nequeant, tunc *Judex*

brevi manu novos constituere; & si lis aliter finire nequeat, vnus agro aliquam partem detrahere, eamque alterius fundo adiudicare (ff), atque hunc ad assumptionem s. certam pecuniæ summam alteri præstandam condemnare potest (tt).

(qq) quos necessarios esse puta, siquidem non Iudici plane relictum est, talem actum in suum recipere arbitrium. Quod vero iura partium attinet, illi etiam sibi met ipsi, sine solemnitate & strepitu iudicii, fines ponere possunt pro lubitu *secundum L. 2. h. t.* Quod autem fieri O. P. nostra *per Decret. de ao. 1739. & 1746.* ex ea ratione veruit, quia per eiusmodi facta clandestina præterea, quod fraus immunitati potest fieri, variae confusiones, præsertim quoad catastra publica, orirentur.

Cæterum, quum superstitio non tanta sit hodie, vt Deum Terminum colere religionis esse putemus, præter ea etiam interesse publicum aliud quid requirere videatur; iudex non ita anxie curat spatium quinque pedum, quod ob anfractum *Prætor* respicere iussit! Quæ cum ita sint, non multa de his facere verba, optimum mihi visum est.

(rr) arg. L. 3. C. h. t. L. 8. §. 1. ff. h. t.

(ff) L. 2. §. 1. §. 6. I. de offic. iud. Qua quidem adiudicatione statim dominium transfertur. vlp. in *fragm. Tit. 19. L. 17. de vlturpat. §. 7. l. de offic. iud.*

(tt) L. 3. h. t. Consilii tamen est, vt iudex etiam hoc in casu, in sempiternam rei memoriam, instrumentum confici curer.

§. XIX.

Præstat hic paucis tantummodo commemorare, alterum in partem mercedis condemnari, quamuis non simul conduxerit agri-

agrimensorem (vv). (Ita disponit L. in not. adducta): Sed hic distinguendum nobis videtur; agrimensura & ocularis inspectio enim vel ex officio facta est, vel vnus partis instantia (§. XVI.). Hoc casu sumtibus petentis & impetrandis fieri debet, illo vero casu vtraque pars suffert impensas. Quod si vero alterutra pars laesa fuerit, mensurari denno debet (xx), & si mensores dolum latamue culpam admisisse conuincantur, tenentur actione in factum (zz) & quidem omnibus, quorum interest, falsum modum renunciatum non esse (†).

(vv) L. 4. §. 1. in fin. h. t. OETTINGER. *de jur. limit.* lib. 2. Cap. 8. no. 18.

(xx) arg. L. un. C. de error. calcul. SCHNEIDER *de arb. fin. reg.* Et hoc in casu plerumque pars vtraque suum mensorem sistit, nec raro euenit, vt hi, quamuis iurati sint, speciatim adstringantur iureiurando.

(zz) L. 1. ff. si mens. fals. mod. dixerit.

(†) L. 3. §. 1. ff. si mens. fals. mod. dix.

Quum vero in iudicio finium regundorum, præterea, quod confusionem agrorum in confinio tolli petimus, etiam ad damnum rescarcionem agamus, (§. III. & V.) non inepte factum huius loci esse puto, quando, quod ad restitutionem fructuum attinet, eandem, quæ in materia de rei vindicatione obuenerit, distinctionem sequamur. Fructus enim ex re aliqua percepti sunt vel ante, vel post litem contestatam. Priori casu iterum fecernendus est, qui bona fide fructus percepit ab illo, qui in mala fide fuit. Ille

Ille omnes fructus tam naturales, quam industriales, quos consum-
sit lucratur (α), & non nisi extantes reddere tenetur; hic vero
non perceptos tantum, tam extantes, quam consumptos sed per-
cipiendos (β) etiam *ie*: qui a petitorē, si rem ipsē habuisset, per-
cipi potuissent, reddere tenetur (γ). Nec obstat si forte titulum
habuerit, siquidem æque in mala fide est, qui rem alienam possi-
det, & titulum non habet ac ille, qui titulum quidem, a se non
domino habet (δ).

(α) L. 36. de reg. jur.

(β) L. 22. C. de rei vind.

(γ) L. 62. §. 1. L. 33. de rei vind.

(δ) L. 10. §. 20. quæ in fraud. credit. *nec obstat* L. 17. C. de rei
vind. *CARFZ.* 3. C. 32. def. 30.

§. XXI.

Posteriori vero casu, scilicet post litis contestationem, quum
hac semel facta, quilibet possessor in mala fide sit constitutus, fru-
ctus perceptos, extantes & consumptos reddere uterque tenetur.
(ε) Et si finito hoc iudicio constet, vicinum de alterius fundo quid
surrupuisse, ille non tantum de fructibus, sed de eo quoque quod
interest, respondere debet (ζ).

(ε) L. 4. §. 2. h. t.

(ζ) L. 4. §. 1. & 2. h. t.

Restat adhuc quædam de pœnis dicere, quæ sequuntur facinus, quod per confusionem finium committitur; siquidem illud in delictum incitat, quod pro diuersitate rerum, graue aut leue potest esse. Per se autem patet, hic de confusione dolosa tantum sermonem esse, nec de illa, quam inopinato ortam postea approbauimus, quæ uero huc non pertinet, siquidem scientia sine dolo, sed non dolus sine scientia, quæ supponitur, esse potest. Hic uero neque loci neque temporis esse existimo, Romanorum ius & leges pœnales indagari, qui distinxerunt honestiores inter & inferiores, & hos ad metalla siue opus publicum, illos uero ad relegationem condemnarunt (7). Præterea etiam statuerunt, quod irreptor agrorum si in lite superatus, tantum agri modum quantum adimere uoluit & tentauit, amittat (i).

(7) L. 2. de term. mot. Imo DYONISIUS HALICARN. Lib. 2. antiq. refert: Numam Pompilium capitis pœnam indistincte stauisse in uiolatoes finium eapropter, quia sacrilegium in Deum, quem terminis præesse dixerunt, committi credidit in uerbis: QUI TERMINVM EXARASSIT, IPSVS ET BOVES SACRI SVNTO. Aliam adhuc constitutionem legimus in L. Agraria. C. Casaris, & D. Nerua, de quibus L. fin. ff. de term. mot. differit.

(i) L. 4. & 7. unde vi & L. 4. C. h. t. quæ uero tanquam pœna dupli in foris nostris non seruatur, sed abrogata est.

§. XXIII.

Hodiernum igitur usum in nuce quasi proponere & monstrare tantum mens est, & hic inter fines priuatorum fundorum,

C

&

& illos, qui territoriales sunt, regnaque a se inuicem separare valent, distinguere iuuabit. Illi si confundantur, præter satisfactio-
nem priuatam (§. XX. & XXI. *inductam*) poena etiam sequitur
eum, qui facto suo confudit fines, quæ omnino arbitraria est, &
secundum gradus doli vel culpæ modo exasperanda, modo miti-
ganda est. Quando autem territoria confunduntur; hoc facinus,
quod in *crimen lesa maiestatis* incidere & ad *effractionem pacis publi-
cæ* referri potest, capitali poena (κ) omnino coerendum esse pu-
ta. Neque hæc criminalis ciuilem illam, quæ rei persecutoria est,
perimit & absorbet (λ).

(κ) C. C. C. ar. 114. in verbis: welcher bößlich und gefährlicher
Weiß ein Untermarkung, Rainung, Wahl oder Marktstein ab-
hauet, abihut oder verändert, derselbig darum peinlich, am Leib,
nach Gefährlichkeit, Größ, Gestalt und Gelegenheit der Sachen
und Person, nach Rath, gestraft werden solle. & LEYSER spec.
114. m. 6. principaliter vero videndus OETTINGER *de iure li-
mitum* Lib. 2. Cap. 9. per tot.

(λ) arg. S. 11. I. de L. Aquil. & S. 1. I. si quadr. paup. fec. die.
OETTINGER l. c. no. 12.

§. XXIV.

Tandem de modo elidendi aut destruendi potius huius actio-
nis fundamentum, quædam proferre liceat. Sed hic non vna
DDrum hac de re opinio est. Sunt enim qui huic actioni *longissi-
mo* tempore, a momento scientiæ confusionis factæ, præscribi con-
tendunt (μ), & horum est maximus numerus: alii vero *longi-
tantum* temporis præscriptionem sufficientem esse putant (ν).

(μ)

(μ) SICHARDVS in L. fin. C. h. t.

(ν) OETTINGER *de jur. limit. lib. 2. Cap. 3. no. 25. seq.* & hic fundamentum in L. pen. C. h. t. posuisse videtur.

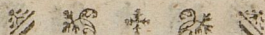
§. XXV.

Sed arridet mihi eorum sententia, qui ad præscribendam hanc actionem, *longissimum* tempus requirunt, siquidem hæc actio non solum in rem, sed & in personam sit, non potest illa *longè* temporis, sicut simplices actiones in rem, præscriptione finire (o). Quin imo cum hoc iudicium in quasi contractu bonæ fidei nitatur, & indemnificationem ideo admittat, iniquum foret, illud præcludere præterlapsis 10 aut 20. annis, præterea, quod in contractibus bonæ fidei, tantum *mediam* diligentiam, & ideo culpam *leuem* communiter præstamus (π), iniustum foret, negligentiam in agendo commissam, tam atrociter puniri.

(o) L. fin. C. h. t. L. 7. C. de petit. hered. L. 1. §. 1. in fin. C. de annal. except. *neq. obstat* L. 2. §. 6. de vsuc. vbi: *qui fundum emit & ampliores fines possedit longo tempore, eos vsucepisse censetur*, quia cum de proprietate partis fundi lis mouetur, recte hæc perimitur longi temporis spatium, non vero tollitur actio pro terminis ponendis, quia illa per 30. annos durat, SICHARDVS. Dissentire quidem videtur in totum Ill. HELLFELD sed hic magis loquitur de illo casu, quando a communionem recedere velimus, vbi præscriptioni locum non esse, vel cæcus perspexerit.

(π) L. 25. §. 7. locari conducti.

Cate-

Ceterum B. L. iudicio tuo aequo, hanc submitto tractationem, quam licet forte minus accurate expositam reperiās, vt tamen meliori modo interpreteris, meque tuo fauore non plane indignum iudices, est quod rogo.

TANTVM.

Erfurt, Diss., 1770-73

ULB Halle
004 176 472

3

f
5b.

1018

1771.10
A8
72.
DISSERTATIO INAUGVRALIS IVRIDICA

DE
FINIVM REGVNDORVM
IVDICIO.

QVAM

DIVINA FAVENTE GRATIA

EX DECRETO ILLVSTR

O

SINE

PRO GRAD

IN VTROQUE IVRE

PVBlico ERVI

IN AVDITORIO IVRID

DIE XIV. OC

SVI

A V

HERMANNVS P.

ERFVI

ERFO

TYPIS HENR. RVDOLP

